

УДК 378.015.31.011.3-057.87:[316.752.4:[316.614.5:316.612]
DOI <https://doi.org/10.30970/PS.2026.27.29>

КОНФЛІКТ ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ: СУЧАСНІ СТУДЕНТИ І ЦІННОСТІ БАТЬКІВСЬКОЇ СІМ'Ї

Світлана Цюра

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
<https://orcid.org/0000-0001-5425-7993>
e-mail: Svit.Tsura@gmail.com*

Софія Грабовська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
<https://orcid.org/0000-0003-4256-1191>
e-mail: sofia.hrabovska@lnu.edu.ua*

Ірина Мишишин

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
<https://orcid.org/0000-0003-2740-8092>
e-mail: iryna.myshchyslyn@lnu.edu.ua*

Наукова розвідка присвячена дослідженню явища згоди/незгоди студентів закладів вищої освіти з цінностями батьківського покоління, які викликають найбільше заперечення, нерозуміння, є підставою для конфлікту цінностей. Дослідження проводилося в університетах України і Польщі, українська вибірка – 145 осіб, середній вік 21,7. Використано авторську анкету «Дослідження проблематики сімейних взаємин» (Б. Шлюз, С. Цюра, І. Мишишин). Анкета містить 42 запитання об'єднані у 6 блоків (три блоки цінностей Crogbach's Alpha 0,933). Шляхом експертної класифікації для якісного аналізу виокремлено групи цінностей: «особистого/інтимного життя», «розвитку», «благополуччя» (життєвих орієнтацій). З першої групи з шести цінностей особистого/інтимного життя респонденти однаково не погоджуються з матір'ю та батьком щодо цінності «сексуальне життя» – відповіді «ні» «швидше ні, ніж так», «важко відповісти» у сумі складають 68,3 % щодо мами і 65,5 % – батька. З питання «статевих стосунків до шлюбу» загалом потенціал для конфлікту цінностей між матір'ю і її дитиною складає 58,6 %, з батьком 62,8 %; щодо «життя в неформальних стосунках» з матір'ю сума склала 54,6 %, батьком – 59,3 %. Показники подано як суму тому, що незгода як нерозуміння цінностей іншого, є потенційним ґрунтом для конфлікту цінностей. У групі «цінностей розвитку» виявлено дві, щодо яких респонденти однаково не погоджуються з матір'ю, батьком: «способи проведення вільного часу – ймовірна площина для конфлікту цінностей – 64,8 % з мамою, 56,5 % – з татом; щодо цінності «стилю життя» – з мамою становить 59,3 %, з батьком 55,2 %. Щодо «цінностей благополуччя», то виявлено лише один показник для потенційного конфлікту з батьками – це питання «віри (релігійності)», щодо мами – 38,6 %, батька – 44,1 %.

Ключові слова: студенти, особистісний розвиток, цінності благополуччя, цінності розвитку, цінності особистого/інтимного, теорія поколінь, конфлікт, конфлікт цінностей, цінності батьківської сім'ї.

Постановка проблеми. Трансляція і трансформація цінностей між поколіннями батьків і дітей явище, що має еволюційну соціальну, психологічну й педагогічну природу. У процесах передачі цінностей між поколіннями вага переданих (заданих) і кардинально трансформованих цінностей поступово, або революційно зростала на користь видозмін змісту і значень. З психологічного погляду, особистісні цінності, це усвідомлені, значущі для особи поняття, принципи-регулятори, що орієнтують і мотивують її дії, поведінку, саморозвиток. До певного періоду нове покоління під впливом навіювання загалом узгоджує свою поведінку із заданими цінностями, але у підлітковому віці масово починає розхитувати межі пропонованих їм сенсів і змісту традиційних для батьків цінностей. Теорія поколінь Нейла Хоува (Neil Howe) та Вільяма Штрауса (William Strauss) була обґрунтованою на основі аналізу спільних цінностей, особливостей поведінки і життєдіяльності, звичок покоління людей народжених у досить вузький проміжок часу (приблизно 20 років). Сучасні студенти юнацького віку і ранньої дорослості, народжені на початку 2000-х, на початок їх підліткового віку перебували під впливом значних історичних нормативних та ненормативних факторів, які формували середовище розвитку їх цінностей, спрямованості, стандартів поведінки. Їх система цінностей, як покоління, загалом визначена, стратегії, характерні для покоління мають виражені тенденції в організації життєдіяльності, особистісному і професійному розвитку, організації життя у соціумі, стратегії взаємодії в малих соціальних групах, у тому числі з батьківською сім'єю.

Тому актуальним є дослідження того, як співвідносяться особистісні психічні якості – сенси, настанови, цінності батьківського покоління з цінностями молоді. Які вартості їм транслювали батьки і як вони були сприйняті, відкинута, чи заперечуються, є підставою для конфлікту цінностей поколінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цінностей у другій половині ХХ ст. стало одним із центральних понять у соціально-поведінкових науках. Категорія і концепт цінностей використовується психологами, педагогами, соціологами для формулювання змісту і структури мотиваційних настанов індивіда, групи. У психології основними напрямками вивчення питання цінностей стало вивчення категорії цінностей як складової структури особистості через функції мотивації, орієнтації, регуляції, впливи на формування світогляду суб'єктивних ставлень, позицій, настанов – систему, що визначає сутність особистого, виражається у цілях, ідеалах, спрямованості.

Серед сучасних досліджень проблема цінностей і міжпоколінневого діалогу/конфлікту цінностей вивчалася низкою дослідників. Так масштабна праця Sagiv L, Roccas S, Cieciuch J, Schwartz S. H. (Сагів Л., Роккас С., Чечух Й., Шварц С. Х.) «Особисті цінності в житті людини» (Personal values in human life) присвячена систематизованому аналізу усіх напрямів теоретико-емпіричних пошуків у сфері цінностей, концепт яких трактує наступним чином «когнітивні репрезентації мотиваційних цілей» (Values are cognitive representations of motivational goals). У роботі систематизовано: міжкультурні дослідження особистих цінностей, які довели як наявність спільних рис у значенні цінностей та певну схожість в особистих ієрархіях цінностей у різних культурах, як і те, що зростає обсяг досліджень, що виявили суттєві відмінності у важливості, що надається цінностям у межах культур та між ними; узагальнили дані емпіричних досліджень про те, що цінності є ключовим аспектом самосприйняття, відображаються у особистій й соціальній ідентичності; виконали порівняльний аналіз зв'язку ціннісних структур з релігійністю і вибором професійного шляху, побудови кар'єри, наголосили на даних, які виявили відмінності у ціннісних орієнтаціях першокурсників різних галузей знань, а також те, що їх цінності майже не змінилися на кінець навчання в університеті; дослідження взаємозв'язку виявлених цінностей з близькими людьми респондентів виявили, що цінності доброзичливості позитивно

корелювали з вибором поведінки орієнтованої на допомогу, підтримку, розуміння того, що допомога іншим може бути за рахунок власних інтересів [8].

Теоретичні узагальнення та результати вивчення кореляції між цінностями і поведінкою виконали Ponizovskiy V, Grigoryan L, Kühnen U, Boehnke K. (Понізовський В., Григорян Л., Кюнєн У., Бєхнке К.). Було виявлено пластичність зв'язку між цінностями та поведінкою та роль соціального конструювання у спрямуванні мотиваційної сили цінностей на конкретну поведінку, що спричиняє цінності [7]. Роль особистих цінностей у виборі підходів до навчання та як це впливає на академічні досягнення студентів вивчали Gamage K.A, Dehideniya D.M, Ekanayake S. Y. (Гамадж К. А., Дехіденія Д. М., Еканаяке С. Ю.) [4].

Для розуміння поставленої проблеми важливі результати отримані шляхом метааналізу використання п'ятифакторної моделі (FFM) рис особистості та цінностями, виявленими за опитувальником Шварца (Parks-Leduc L, Feldman G, Bardi A. (Паркс-Ледюк Л., Фельдман Г., Барді А.)). Висновок авторів метааналізу – особистісні риси, які когнітивно обумовлені, більше пов'язані з цінностями, а риси, що емоційно засновані, менше пов'язані з цінностями [6]. Borg I, Hermann D, Bilsky W, Poge A. шляхом метааналізу і порівняння валідності двох популярних шкал якими у психології та соціології вимірюють особистісні цінності: PVQ Шварца та ін. (2001) та IRVS Германа (2003, 2014) [2]. Bromberg-Martin ES, Sharot T. виявили протиріччя у способах формування точних переконань, які обґрунтовують наші рішення, та способах формування бажаних переконань, які є самоцінністю. Автори розглянули нові результати нейродосліджень про те, як мозок мотивує себе формувати певні переконання та чому він це робить [3]. Дослідження Osmo F, Duran V, Wenzel A, de Oliveira IR, Nepomuceno S, Madeira M, Menezes I. надали дані щодо валідності та надійності нового показника основних переконань, який кількісно визначає негативні основні переконання про себе (пСВ-S) та негативні основні переконання про інших (пСВ-O). Відповідно до очікувань, бали за шкалами пСВ-S та пСВ-O позитивно корелювали зі звітами про негативний досвід у дитинстві, стилями прихильності, тривогою та депресією [5]. Такі дослідження вчергове підтверджують, що проблема цінностей і міжпоколіннєвого діалогу/конфлікту цінностей постає з родини – місця, де починаються процеси конструктивного/деструктивного діалогу цінностей.

Як узагальнили Н.Гребінь, С. Грабовська, Т. Лапіда «в Україні розвиток конфліктології активізувався у 1990-х роках (М. Пірен, Н. Мілора дова, Г. Ложкін, Н. Пов'якель). Дослідники почали виокремлювати чотири основні підходи до аналізу міжособових конфліктів: мотиваційний (М. Дойч, Г. Зіммель, Л. Козер), когнітивний (К. Левін, Л. Фестінгер), організаційний (Р. Блейк, К. Томас), діяльнісний (Г. Ложкін)». При цьому «конфлікт може виконувати і конструктивні функції. Він стимулює зміни, привертає увагу до прихованих проблем, сприяє відвертості у взаєминах, утверджує цінності та принципи, підвищує самооцінку і резилієнтність» [1], положення, важливе у контексті поставленої мети.

Метою дослідження було вивчення кількісних показників явища трансформації респондентами цінностей батьківського покоління, того, які із них викликають найбільше заперечення, відмову, незрозуміння сенсу, що потенційно створює площину для конфлікту цінностей

Методологія дослідження. У дослідженні використовувалися кількісні і якісні методи аналізу, письмове анкетування, питальник розроблений науковцями безпосередньо для реалізації мети цього дослідження. Вибірка здійснювалася цілеспрямовано (довільним методом) за такими критеріями респондентів: вік (20–25 років); стать (приблизно рівне співвідношення); спеціальність респондентів – математика, фізика, історія, політологія, культурологія, економіка, державне управління. Опитування не виключало

студентів, які здобувають освіту в сфері соціонімічних професій, які отримують знання про сім'ю, її цінності, настанови та особливості трансформації вартостей у межах своїх освітніх програм.

Запропонований матеріал є фрагментом ширшого емпіричного дослідження, яке заплановане як лонгтюдне для вивчення ціннісних трансформацій різних поколінь. Наступний зріз заплановано на 2028-2029 роки. Перші заміри було проведено у 2018–2019 роках серед студентів державних університетів України та Польщі. Для цього було сформульовано декілька дослідницьких гіпотез. За результатами однієї із них було проведено порівняльне дослідження трансформації цінностей і ставлень студентів університетів сходу Польщі та заходу України, часткові результати опубліковані [9].

У дослідженні використано авторську анкету «Дослідження проблематики сімейних взаємин» (Беата Шлюз, Світлана Цюра, Ірина Мицишин). Анкета орієнтовна на юнацький вік і ранню дорослість, містила 42 запитання, які об'єднані у 6 блоків (соціально-демографічний; ставлення до сім'ї як інституції і цінності; рівень спілкування з батьками; ставлення до спільного простору підтримки між батьками і дорослими дітьми; ставлення до цінностей батьків; сформованість власних цінностей»). Інструмент містив питання, де були різні шкали, від трьох до сімнадцяти (множинний вибір).

Статистична обробка виконана у SPSS Statistics (2025). Психометричні характеристики: надійність, оцінювали за Cronbach's Alpha, становить 0,933, перевірка за окремими показниками – не нижче 0,929, що свідчить про внутрішню узгодженість розробленого інструменту.

Дослідження (українська вибірка) проводилося у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

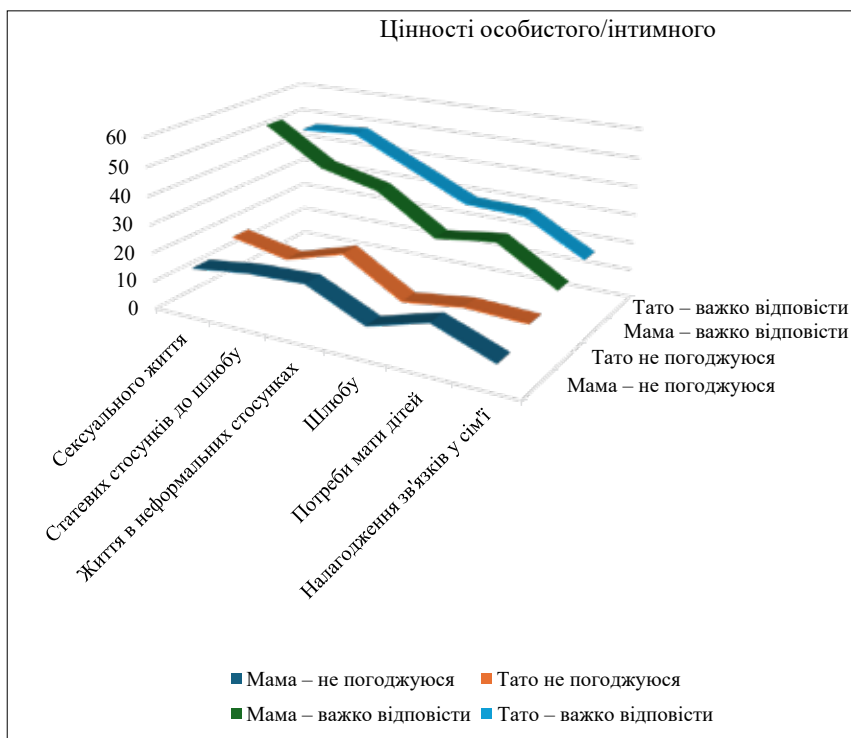
Дослідницькі гіпотези. Перша гіпотеза. Ми виходили із припущення, що серед запропонованих студентам цінностей будуть ті, щодо яких: респонденти не погоджуються з матір'ю і батьком приблизно однаково в кількісних показниках, що робить конфлікт не лише міжособовим, а конфліктом «особа – група». Друга гіпотеза – припущення, що серед опитаних відсоток респондентів, які не погоджуються з цінностями батьків за більшістю показників не буде перевищувати третину опитаних. Підставою для висунення цієї гіпотези було обґрунтований вибір респондентів серед студентів університету – найбільш соціально адаптованої й стабільної частини їх вікової групи.

Українська вибірка склала 145 осіб, з яких було 49 % чоловіків та 51 % жінок. Розподіл респондентів за віком: 20 років – 5,5 %; 21 рік – 35,9 %; 22 роки 41,4 %; 23 роки – 14,5 %; 24 і 25 років – по 1,4 %. Середній вік склав – 21,7 років. За місцем проживання респонденти утворили дві великих групи – 33,1 % на час опитування проживали у великому місті (понад 200 тис. мешканців); 26,9 % – у селі, решта у менших містах і містечках (від 5 до 100 тис. жителів). Під час навчання менше третини опитаних жили з батьками (21,4 % – з обома, 3,4 тільки з мамою), більшість опитаних виховувалися у повній сім'ї, з двома батьками, це 77,9 %, але 22,1 % опитаних були з неповної сім'ї. Будемо брати це до уваги, як важливу умову трансляції знань про сім'ю, цінностей.

Результати. Оскільки українська вибірка була невеликою (частина українських учасників проекту відмовилися від участі в опитуванні кластерний аналіз видав хаотичні дані. Тому для аналізу даних було використане логічне групування цінностей, так звана експертна класифікація. Це дало можливість визначити три групи: перша – «цінності особистого/інтимного життя»; друга – «цінності розвитку»; третя – «цінності благополуччя».

Із переліку цінностей, запропонованих респондентам було виокремлено групу тих, які безпосередньо стосувалися важливих для віку цінностей особистого/інтимного життя. А саме: «сексуального життя», «статевих стосунків до шлюбу», «життя у неформальних

стосунках», «шлюбу», «потреби мати дітей» «налагодження стосунків у сім'ї». Спектр отриманих відповідей демонструє діаграма (рис. 1.).

Рис. 1. Цінності особистого/інтимного життя, щодо яких респонденти не погоджуються з матір'ю, батьком, або їм важко відповісти на це питання

Як видно із діаграми у респондентів з групи шести цінностей особистого/інтимного життя є три, щодо яких вони однаково не погоджуються з матір'ю, батьком – показники практично синхронні в кількісних значеннях, це «сексуальне життя», «статеві стосунки до шлюбу» та «життя в неформальних стосунках».

На питання про те чи погоджуються вони з позицією матері щодо цінності «сексуального життя» відповіді «ні» і «швидше ні, ніж так» обрали – 14,5 % опитаних, але те, що їм «важко відповісти на це питання» визнали 53,8 %. Більше 50 % студентів було важко відповісти на питання, чи погоджуються вони з матір'ю щодо сексуального життя як особистої цінності. У сумі ці відповіді дають 68,3 %. При інтерпретації показників ми сумуємо всі три відповіді тому, що нерозуміння цінностей іншого, як й усвідомлене розуміння, що близька людина не бачить сенсу і вартості – потенційні підстави для конфлікту.

Проаналізуємо відповіді на питання «статевих стосунків до шлюбу», «ні» і «швидше ні, ніж так» щодо цінностей матері обрали – 17,2 % опитаних, але «важко відповісти на це питання» 41,4 %. Загально потенціал для конфлікту цінностей між матір'ю і її дитиною складає 58,6 %.

Щодо «життя в неформальних стосунках», то відповіді «ні» і «швидше ні, ніж так» щодо цінностей матері обрали 18 % опитаних, але «важко відповісти на це питання» – 36,6 %. Місце для конфлікту цінностей з матір'ю складає 54,6 %.

Вже на прикладі лише матері і однієї групи цінностей ми бачимо, що друга гіпотеза не підтверджена. Але варто врахувати те, що хоч негативна конотація цінностей матері за кожним із трьох показників не досягає 20 %, але відповіді «важко відповісти», від 36,6 до 53,8 % свідчать про відсутність діалогу з цих важливих для молодшої людини питань та виникнення непорозумінь.

Відповідь на питання про те чи погоджуються вони з батьком щодо цінності «сексуального життя» відповіді «ні» і «швидше ні, ніж так» обрали – 18,6 % опитаних, більше ніж з матір'ю але те, що їм «важко відповісти на це питання» визнали 46,9 %. У сумі ці три відповіді складають 65,5 %, з мамою – 68,3 %. Можемо припустити, що у випадку виникнення передконфліктної ситуації вона буде мати шанси для загострення у площині «батьки разом проти мене».

Щодо значення «статевих стосунків до шлюбу», «ні» і «швидше ні, ніж так» для батька обрали 14,5 % опитаних, «важко відповісти на це питання» – 48,3 %. Сума складає 62,8 %, навіть вища, ніж з мамою – 58,6 %.

Стосовно «життя в неформальних стосунках», то відповіді «ні» і «швидше ні, ніж так», відносно тата обрали 20,7 % опитаних, «важко відповісти на це питання» 38,6 %. Якщо з матір'ю сума склала 54,6 %, то незгода (незнання) позиції батька є ще вищими – 59,3 %

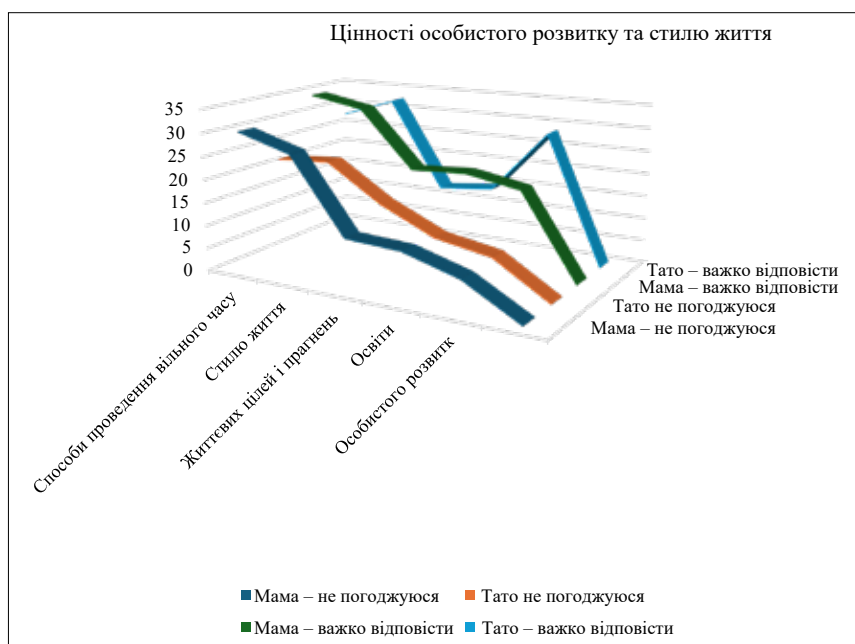
Таким чином, щодо цінності особистого/інтимного життя перша гіпотеза у частині того, що респонденти не погоджуються з матір'ю і батьком приблизно однаково в кількісних показниках підтверджена. Щодо другої гіпотези, то вона також отримала часткове підтвердження хоч негативна конотація цінностей батька за кожним із трьох показників не вища 20, 7 %, але відповіді «важко відповісти» є свідченням відсутності розуміння цінностей одне одного. Можна ствердити, що питання цінностей особистого/інтимного залишається табуованим у батьківсько-дитячих комунікаціях. Щодо того припущення, що серед запропонованих студентам цінностей будуть ті, щодо яких: респонденти більше не погоджуються з матір'ю; респонденти більше не погоджуються з батьком узагальнено. З рис 1. видно, що такі розбіжності є, але для цієї групи цінностей вони не є такими значущими, яким значущим є їх співпадіння.

Розглянемо вибори другої групи цінностей – цінності розвитку. До них було віднесено: «способи проведення вільного часу», «стилю життя», «життєвих цілей і прагнень», «освіти», «особистого розвитку». Розташування отриманих відповідей однієї щодо одної демонструє діаграма (рис. 2).

Як бачимо із діаграми на рис 2. перша гіпотеза також підтверджена, серед «цінностей розвитку» виявлено дві, щодо яких респонденти однаково не погоджуються з матір'ю, батьком і показники (вже менше синхронізовані в кількісних значеннях). Це «способу проведення вільного часу» відповіді «ні» і «швидше ні, ніж так» щодо цінностей матері обрали 30,3 %, цінностей батьком менші – 22 %. Великий відсоток «важко відповісти», щодо мами – 34,5 %, а батька – 28,3 %.

Об'єднання показників щодо ймовірної площини для конфлікту цінностей між батьками і дітьми з приводу «способів проведення вільного часу» дає такий результат – 64,8 % (з мамою), 56,5 % (з татом). Дане питання підтверджує другу гіпотезу і є підставою для виникнення конфлікту цінностей.

Дещо нижчі показники виявлено щодо «стилю життя» – 26,9 % (незгідні з мамою), 22,8 % (не погоджуються з татом). Однак нерозуміння цінності «стилю життя» для мами виявили 32,4 % опитаних, що у сумі – 59,3 %, а батька – 32,4, що у загальному підсумку – 55,2 % – розбіжності у розумінні стилю життя з батьком.

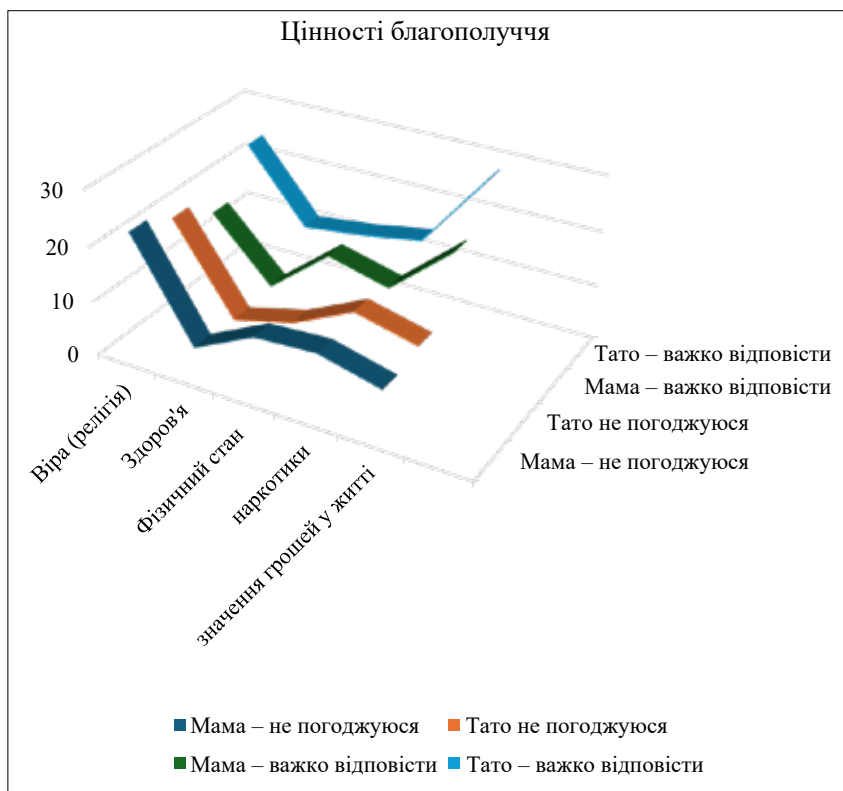
Рис. 2. Цінності розвитку, щодо яких респонденти не погоджуються з батьками, або їм важко відповісти на це питання

Цікаво, що цінності «життєвих цілей і прагнень», «освіти», «особистого розвитку» мають менше поле для протиріч міжпоколіннєвих цінностей, навіть «важко відповісти» коливається між 20 % і 7 %, а негативна – між 11 % і 7,6 %.

Винятком є лише нерозуміння позиції батька щодо цінності «особистого розвитку» – 28,3 % у порівнянні з маминими – 18,6. Це єдиний результат, який у цій групі демонструє асинхронність розуміння респондентами батьківських та материнських цінностей і частково підтверджує першу гіпотезу у цій її частині.

Третя, логічно виокремлена група цінностей, що характеризують спектр життєвих орієнтацій та є цілісною структурою цінностей благополуччя (або добробуту – фізичне, психічне, духовне та матеріальне складають якість життя). До них віднесено цінності: «релігійності», «здоров'я», «фізичного стану», «ставлення до наркотиків», «значення грошей у житті». Розташування отриманих відповідей однієї щодо одної демонструє діаграма (рис. 3), яка ілюструє майже ідеальну синхронізацію поглядів і цінностей для батьків і дітей щодо «здоров'я», що можна трактувати як результати досконалості комунікації з цих питань. Виявлено дещо нижчу, але загалом згоду у ставленні до наркотиків. Однак показники об'єктивно високі 11 % респондентів щодо позиції матері і 14,4 % щодо батька визнали, що їм важко відповісти на це питання.

Результати дослідження продемонстрували високий рівень для потенційного конфлікту з батьками щодо віри (релігійності). Не підтримують цінності мами у цьому питанні – 22,7 % опитаних і не визначилися 15,9 %, з батьком не згодні 20 %, не визначилися – 24,1 %. Оскільки це питання відноситься до сфери духовних світоглядних вартостей, то доцільно врахувати, що вік респондентів і не передбачає, що більшість із них уже має самостійно остаточну сформовану відповідь на це питання.

Рис. 3. Цінності благополуччя, щодо яких респонденти не погоджуються з батьками, або їм важко відповісти на це питання

Висновки. Наукова розвідка присвячена дослідженню явища згоди/незгоди студентів закладів вищої освіти з цінностями батьківського покоління, які викликають найбільше заперечення, незрозуміння, є підставою для конфлікту цінностей. З першої групи з шести цінностей особистого/інтимного життя респонденти однаково не погоджуються з матір'ю та батьком щодо цінності «*сексуальне життя*» – відповіді «ні» «швидше ні, ніж так», важко відповісти» у сумі складають 68,3 % щодо мами і 65,5 % – батька. З питання «*статевих стосунків до шлюбу*» загально потенціал для конфлікту цінностей між матір'ю і її дитиною складає 58,6 %, з батьком 62,8 %; щодо «*життя в неформальних стосунках*» з матір'ю сума склала 54,6 %, батьком – 59,3 %. У групі «*цінностей розвитку*» виявлено дві, щодо яких респонденти однаково не погоджуються: «*способи проведення вільного часу* – ймовірна площа для конфлікту цінностей – 64,8 % з мамою, 56,5 % – з татом; щодо цінності «*стилю життя*» – з мамою становить 59,3 %, з батьком 55,2 %. Щодо «*цінностей благополуччя*», то виявлено лише один показник для потенційного конфлікту з батьками – це питання «*віри (релігійності)*», щодо мами – 38,6 %, батька – 44,1 %. Перша гіпотеза підтверджена повністю, друга – частково. Подальші дослідження будуть проводитися на новому етапі вимірювання у 2028 році.

Список використаної літератури

1. Гребінь Н., Грабовська С., Лапіда Т. (2025). Стили поведінки у конфліктах осіб з різними особливостями переживання сорому та почуття провини. *Вісник Львівського*

- університету. Серія психологічні науки. Вип. 25. С. 10–23. DOI: <https://doi.org/10.30970/PS.2025.25.2>
2. Borg I., Hermann D., Bilsky W., Poge A. Do the PVQ and the IRVS scales for personal values support Schwartz's value circle model or Klages' value dimensions model? *Meas Instrum Soc Sci*. 2019. № 2 (3). P. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.1186/s42409-018-0004-2>
  3. Bromberg-Martin ES, Sharot T. The value of beliefs. *Neuron*. 2020 May 20;106 (4):561-5. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2020.05.001>
  4. Gamage K. A., Dehideniya D. M., Ekanayake S. Y. The role of personal values in learning approaches and student achievements. *Behavioral sciences*. 2021, Jul 16 № 11 (7). P. 102. DOI: 10.3390/bs11070102.
  5. Osmo F., Duran V., Wenzel A., de Oliveira I. R., Nepomuceno S., Madeira M., Menezes I. The Negative Core Beliefs Inventory: Development and Psychometric Properties. *Journal of Cognitive Psychotherapy*. 2018 Apr 1. № 32 (1). P. 67–84. DOI: <https://doi.org/10.1891/0889-8391.32.1.67>
  6. Parks-Leduc L., Feldman G., Bardi A. Personality traits and personal values: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review*. 2015 Feb. № 19 (1). P. 3–29. DOI: <https://doi.org/10.1177/1088868314538548>
  7. Ponizovskiy V., Grigoryan L., Kühnen U., Boehnke K. Social construction of the value–behavior relation. *Frontiers in Psychology*. 2019 May 1. № 10. P. 934. Volume 10-2019. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00934>
  8. Sagiv L., Roccas S., Cieciuch J., Schwartz S. H. Personal values in human life. *Nature Human Behaviour*. 2017 Sep. № 1 (9). P. 630. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0185-3>
  9. Szluz B., Myshchysyn I. Intergenerational Transmission of Values and Attitudes as Perceived by Students in Western Ukraine and Eastern Poland. 2024. *Seminare Learned Investigations/Seminare. Poszukiwania naukowe*. Vol 45. Issue 2. P. 129. DOI: <https://doi.org/10.21852/sem.1829>

THE CONFLICT OF PERSONAL VALUES: MODERN STUDENTS AND VALUES OF A FAMILY OF ORIGIN

Svitlana Tsiura

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska str., Lviv, Ukraine, 79000
<https://orcid.org/0000-0001-5425-7993>
e-mail: Svit.Tsiura@gmail.com*

Sofia Hrabovska

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska str., Lviv, Ukraine, 79000
<https://orcid.org/0000-0003-4256-1191>
e-mail: sofia.hrabovska@lnu.edu.ua*

Iryna Myshchysyn

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska str., Lviv, Ukraine, 79000
<https://orcid.org/0000-0003-2740-8092>
e-mail: iryna.myshchysyn@lnu.edu.ua*

The scientific study is dedicated to the research of the phenomenon of high school students' agreement and disagreement with the values of their parental generation, which cause a lot of denials,

misunderstandings and which are the reason for the conflict of values. The research was done in the universities of Ukraine and Poland; the Ukrainian sample included 145 people with the average age of 21.7. The author's questionnaire 'The research of the problem of family relationships' (B. Shluz, S. Tsiura, I Myshchysyn) was used. The questionnaire includes 42 questions, united in 6 sections (3 sections of values Crogbach's Alpha 0,933). With the help of the expert classification for the qualitative analysis, the following groups of values are identified: 'personal/intimate life', 'development', 'prosperity' (of life focus). From the first group of six values of personal/intimate life, respondents equally disagree with their mother or father concerning the values of 'sexual life', as a result the answers 'no', 'more 'no' than yes', or 'it's difficult to answer' make up in total 68.3 % as for their mother and 65.5 % as for their father. From the question of 'sexual relationships before marriage' the potential for a conflict of values between a mother and her child makes up 58.6 % in total and 62.8 % with a father. Speaking about 'life in informal relationships', it amounts 54.6 % with a mother and 59.3 % with a father. The indices are shown as a sum, because discordance as misunderstandings of other person's values is a potential background for the conflict of values. Two values, with which respondents equally disagree with their parents, are shown in the group of 'development values': 'the ways of spending their free time' – is a possible background for the conflict of values – 64.8 % with a mother, 56.6 % – with a father; as for the value of 'life style' – 59.3 % with a mother, 55.2 % with a father. As for 'prosperity values', only 1 index for a potential conflict with parents is discovered – this is the question of 'faith (religion)' – 38.6 % with a mother, 44.1 % with a father.

Key words: students, personal development, prosperity values, development values, values of personal/intimate life, a theory of generations, conflict, conflict of values, values of a family of origin.

Дата першого надходження статті до видання: 19.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026